

Nieuwsbrief 103 van de zwerfsteengroep september 2018

Op 4 september ging het allereerst over de vakantievondsten.

Jaap en Teunie waren naar Villers sur Mer in Normandië geweest voor museum bezoek en het maken van foto's van de kust aldaar. Uiteraard zijn ook enkele fossielen meegenomen. Een tweede plek was Rochechouart in de Limousin, dat werd bezocht voor het verzamelen van impactieten.

Een interessante steen was een steen uit de bodem van de krater. Langs het asteroïde wandelpad bij Rochechouart staan een 7-tal toelichtingsborden, een er van geeft aan dat men daar op de bodem van de krater staat. Een steentje van het dagzomende bodemstuk lijkt geslepen veel op een tijgeroog. Veel tijgeroog, vroeger te koop bij tuinentra, kwam van Witwatersrand in Zuid-Afrika en laat daar nu de grootste impactkrater ter wereld zijn, genaamd Vredefort.

Angelieke had veelal samen met Frans groeves bezocht in Lengerich, Salzbergen (Euroquartz) en Rheine (Breckweg) en toonde verder vondsten uit Markelo.

Conny had een stukje belemniet gevonden met Buchse kiezelringen in het grind van Bad Nieuweschans. En Frans een caverneuze vuursteen in Normandië op een uitje met de bomenclub.

Daarna ging het over conglomeraten.

Dit onderwerp is al eerder ter sprake geweest, zie nieuwsbrieven 23 en 40.

Wel was er nog even een discussie over breksies en conglomeraten.

Echte breksies zijn veelal gerelateerd aan het breken van gesteente tijdens gebergteplooiing of door een inslag van een meteoriet. In normale sedimenten komen niet afgerolde componenten naast afgerolde componenten voor.

Zie de onderstaande Tailferconglomeraat uit het maasgrind.

Tailferconglomeraat

Lengte 12 cm

Ouderdom: devoon

Vp: Azewijn 1982

Coll: J.Dreef

Een zeldzaam conglomeraat uit het noordelijk grind is de Tosterupconglomeraat, een kalkstenen matrix met daarin zwarte silurische rolsteentjes. De herkomst is Zuid-Zweden.

Tosterupconglomeraat
Hoogte van de steen 7 cm
Tijdvak: krijt
Vp: Neuenkirchen BRD
Collectie; J.Dreef,
voorheen Rob van de Vlekkert

Een tweede conglomeraat uit Zweden is de digerbergconglomeraat, opgebouwd uit diverse porfiertjes. Dit conglomeraat komt voor ten noorden van de Siljankrater in Dalarna, Zweden. Zwerfsteentjes er van worden regelmatig aangetroffen tot aan Vrsasselt toe.

Digerbergconglomeraat
Lengte van de steen 6 cm
Ouderdom 1600 miljoen jaar
Vp: Vrsasselt bij Emmerich BRD
Collectie: J.Dreef

In conglomeratische dala-zandstenen is het mogelijk dat je een agaatje aantreft naast de afgerolde melkkwartscomponenten. Deze agaatjes zijn gedesintegreerd uit de oejediabaasamandelsteen. Als er veel agaatjes in zitten spreken we van een agaatconglomeraat, anders heet het Transtrand conglomeraat. Dit naar een plaatsje ten westen van Älvdalen waar deze conglomeraten nogal eens werden gevonden. In het porfiermuseum in Älvdalen staat een vaasje geslepen van een agaatconglomeraat.

Een conglomeraat dat zowel in het noordelijk als het zuidelijk grind voorkomt is vuursteenconglomeraat. Die uit Zuid-Limburg zijn goed herkenbaar, ze bevatten sterk afgerolde zwarte vuursteentjes afkomstig van het miocene strand uit Zuid-Limburg. Die uit het noorden zijn vaak minder afgerond en wat grauwer van kleur.

Hans Altmeyer vestigde in zijn Rheingerölle de aandacht op een tweetal conglomeraten respectievelijk de rätconglomeraat, ontstaan in de late trias en de bruinijzersteenconglomeraat, ontstaan in het tertiair.

Een fraaie in het keienboek genoemde tot het rijngrind behorende conglomeraat is de Naheporfierconglomeraat.

Naheporfierconglomeraat
vp: Azewijn 1982
collectie: J.Dreef

Verder getoonde conglomeraten uit het zuidelijk grind zijn de fépinconglomeraat, felrood met witte vaak hoekige kwartsen, de andenneconglomeraat die op het eerste gezicht lijkt op een rätconglomeraat, de burnotconglomeraat die iets ouder is dan de al genoemde tailferconglomeraat, de bontzandsteenconglomeraat.

Literatuur:

- Het Keienboek 6-e druk door P.v.d. Lijn
- Elseviers zwerfstenengids door W.Tj. Hellinga.
- Geologischer Führer für den norddeutschen Geschiebesammler door W.Schulz
- Einführung in die Geschiebe Forschung door K.Hucke en E.Voigt
- Rheingerölle und ihre Herkunft door H.Altmeyer

(Rheinische Landschaften heft 22)

J.D.